

Gebruiksvoorwaarden MIRROR Vluchtelingen

Aanleiding

Vanwege de huisvesting van ongeveer 3.000 statushouders in Den Haag is in oktober 2015 met gemeente Den Haag, Arq Psychotrauma Expert Groep/Stichting Centrum '45, de Parnassia Groep (PG) en De Jutters in kaart gebracht wat nodig is voor een goede psychosociale ondersteuning en vroegsignalering van psychische problematiek bij deze doelgroep ter bevordering van de preventie van psychosociale problemen. Aan de hand van dit overleg is er door bovenstaande partijen een grof screeninginstrument om psychische klachten bij vluchtelingen te signaleren ontwikkeld.

Ontwikkeling screeningsinstrument

MIRROR, een screeningsinstrument bij schokkende gebeurtenissen ontwikkeld door Arq Psychotrauma Expert Groep, bestond al. In MIRROR worden PTSS-klachten op een 5-punts schaal (nooit – soms – regelmatig – vaak – altijd), functioneren (schaal van 1 t/m 10) en veerkracht (5-punts schaal) uitgevraagd. De structuur van MIRROR, waarin een aantal korte vragen worden gesteld, terugkoppeling wordt gegeven en vervolgcacties worden aangeboden, was passend voor het screeningsinstrument voor vluchtelingen en vormde het uitgangspunt voor MIRROR Vluchtelingen.

Een projectgroep bestaande uit experts van Arq Psychotrauma Expert Groep/Stichting Centrum '45, de Parnassia Groep (PG) en De Jutters hebben MIRROR tot MIRROR Vluchtelingen gemaakt. Hier waren inhoudelijke aanpassingen voor nodig; zo was het de bedoeling dat het screeningsinstrument een breder spectrum aan klachten zou signaleren dan alleen PTSS-klachten, terwijl het totaal aantal items niet te groot mocht worden, en moest er in de vraagstelling rekening gehouden worden met de situatie van vluchtelingen.

MIRROR Vluchtelingen: web-based app

MIRROR Vluchtelingen is een grof screeningsinstrument om in een vroeg stadium risicofactoren en veerkracht in te schatten bij kinderen en volwassenen die ingrijpende gebeurtenissen meemaken/hebben meegemaakt. Het is een korte, interactieve en grofmazige vragenlijst in de vorm van een web-based app. Dit betekent dat MIRROR Vluchtelingen niet geïnstalleerd hoeft te worden, maar direct in de gewenste internetbrowser gebruikt kan worden. De vragenlijst wordt met behulp van intermediairs, en indien nodig met behulp van een tolk, afgenomen. Deze intermediairs hoeven geen zorgprofessionals te zijn, zij krijgen een training in het gebruik van het screeninginstrument en het herkennen van psychosociale problematiek.

De geautomatiseerde uitkomst resulteert in een direct advies op maat en gerichte toeleiding naar verdere ondersteuning. MIRROR Vluchtelingen is een anonieme screener, dit betekent dat er geen persoonsgegevens ingevuld hoeven te worden. Bij het gebruik van bepaalde keuzeopties na de screener, is opgave van een e-mailadres nodig, bijvoorbeeld om een herinnering in te stellen om de

vragenlijst nogmaals in te vullen. De antwoorden op de vragen worden tijdelijk anoniem opgeslagen als ervoor gekozen wordt om een herinnering te kunnen sturen of de resultaten en het advies via e-mail te versturen naar vluchteling of een zorgverlener. De samenwerkende partners (Arq Psychotrauma Expert Groep en Parnassia Groep) kunnen de antwoorden en uitslagen van de tests uitsluitend geanonimiseerd gebruiken voor onderzoek wanneer hier expliciet toestemming voor is gegeven. De antwoorden en uitslagen worden niet in combinatie met persoonsgegevens gebruikt en zijn niet herleidbaar tot een persoon.

Zorgketen

MIRROR Vluchtelingen vervult een functie in een zorgsysteem, en staat aan het begin van de zorgketen specifiek gericht op psychosociale ondersteuning. Na het invullen wordt een uitkomst afgegeven: groen, oranje of rood, met bijbehorend advies. Bij uitkomst groen heeft de vluchteling geen klachten en is er geen reden tot actie. Bij uitkomst oranje zijn er milde klachten en is er enige reden tot zorg, er kan in dit geval een herinnering ingesteld worden om de MIRROR nogmaals in te vullen om te bekijken of de klachten afgenomen zijn. Ook kan bij twijfel ervoor gekozen worden om de vluchteling door te verwijzen naar de huisarts. Bij uitkomst rood heeft de vluchteling veel klachten en is er reden tot zorg. In dit geval dient de vluchteling doorverwezen te worden naar de huisarts voor hulp. Het is daarom essentieel dat voor het screeningsinstrument ingezet wordt, de (regionale) verwijsstructuur duidelijk in kaart is gebracht en er afspraken zijn gemaakt met huisartsen en zorginstanties die de vrijwilligers hierin als eindverantwoordelijke kunnen ondersteunen. Hiermee wordt voorkomen dat vluchtelingen met uitkomst oranje en rood uit het zicht raken en complexere problematiek optreedt. De app kan aangepast worden aan de eigen zorgkaart van een specifieke gemeente, zodat er een concrete verwijzing opgenomen wordt naar zorgverleners binnen de gemeente. Hierdoor is het mogelijk om maatwerk te leveren met MIRROR Vluchtelingen. Aanpassingen worden in overleg met Arq Psychotrauma Expert Groep gemaakt.

Stappenplan gebruik MIRROR Vluchtelingen

Wanneer een organisatie MIRROR Vluchtelingen wil inzetten dienen de volgende stappen doorlopen te worden:

1. De organisatie kijkt samen met Arq op welke manier MIRROR Vluchtelingen ingezet kan worden
2. De organisatie en Arq maken afspraken over een contract en hosting
3. De organisatie richt een (regionale) verwijsstructuur in en maakt afspraken met huisartsen en zorginstanties en informeert Arq hierover
4. De organisatie ontvangt een training in het gebruik van de app, verzorgd door Arq, zodat zij intermediairs kunnen trainen
5. De organisatie stelt intermediairs (vrijwilligers/trainers) aan die het screeningsinstrument *samen* met de vrijwilliger invullen
6. De organisatie regelt, wanneer nodig, tolken om de intermediairs te ondersteunen tijdens het invullen van MIRROR Vluchtelingen
7. Intermediairs krijgen tenminste één training van een dagdeel voordat zij het screeningsinstrument kunnen gebruiken
8. Intermediairs evalueren de training direct na het voltooien van de training
9. Intermediairs evalueren het gebruik van de app een halfjaar na de training

10. De organisatie stelt een plan op om intermediairs te ondersteunen met het opvangen en gemotiveerd houden van vluchtelingen terwijl zij op behandeling wachten (overbruggingsperiode tussen doorverwijzing en behandeling). Arq kan hierbij ondersteuning bieden
11. De organisatie stelt een monitoring en evaluatieplan op om de implementatie van de (regionale) verwijsstructuur te monitoren en evalueren

Inrichten (regionale) verwijsstructuur

Het inrichten van een (regionale) verwijsstructuur is essentieel voor het gebruik van screeningsinstrument MIRROR Vluchtelingen. Arq denkt graag mee over de mogelijkheden en kan ondersteuning bieden bij de opzet en invulling. Wanneer de vluchteling uitkomst rood krijgt na het invullen van het screeningsinstrument, dient de zorgketen in werking gesteld te worden.

Arq ziet afspraken met de volgende zorginstanties als noodzakelijk voor de in te richten zorgketen:

- Huisartsen
- Praktijkondersteuners-GGZ van de huisarts (Basis GGZ)
- Eerstelijns- of GGZ psycholoog (GBGGZ)
- Eerstelijns verslavingsconsulent (GBGGZ)
- Psychiater (SGGZ)
- Klinisch psycholoog (SGGZ)

De eerste zorg kan geleverd worden door de huisarts, ondersteund door zijn POH (praktijkondersteuner huisartsenpraktijk voor geestelijke gezondheidszorg). Deze partijen besluiten eventuele verwijzing naar verdere zorg. MIRROR vluchtelingen is een instrument om psychische klachten te signaleren, het is aan de huisarts en andere zorginstanties om te diagnosticeren en behandelen.

Monitoren en evalueren

Tot slot is het van belang dat de organisatie een monitoring en evaluatieplan opstelt om de implementatie van de (regionale) verwijsstructuur te waarborgen. Hiermee wordt geïnventariseerd of het systeem naar behoren werkt. Het proces van monitoring en evalueren dient periodiek te gebeuren, bij voorkeur elke drie of zes maanden. Arq kan ondersteuning bieden bij dit proces. Zo kan er, indien nodig, bijgestuurd worden.

De organisatie wijst een verantwoordelijke aan om dit proces te leiden, en de samenwerking met huisartsen en zorginstanties te behouden. Het voornaamste doel is om te testen of de (regionale) verwijsstructuur werkt en er geen vluchtelingen buiten het zicht raken na de uitkomsten oranje of rood.

Contactgegevens Arq Psychotrauma Expert Groep

Nienoord 5 1112 XE Diemen

Arq Kenniscentrum Migratie

020 – 840 7674 | <https://migratie.arq.org/>

Contactpersoon: Larissa van Beek, L.van.beek@arq.org